

1. **ชื่อผลงาน:** การบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการดูแลต่อเนื่องในผู้ป่วยโรคการสนามที่พิการรุนแรง จากโรงพยาบาลสู่ชุมชนจังหวัดปัตตานี กองเวชศาสตร์ฟื้นฟู รพ.ร.ร.6

2. **คำสำคัญ:** บูรณาการข้ามศาสตร์ การดูแลต่อเนื่อง ผู้ป่วยโรคการสนามที่พิการรุนแรง ชุมชน

3. **สรุปผลงานโดยย่อ:** ในปีที14 ของโครงการดูแลต่อเนื่องผู้ป่วยโรคการสนาม กองเวชศาสตร์ฟื้นฟู มีจุดเน้นคือการนำเอาชุมชนของผู้ป่วยโรคการสนามที่พิการรุนแรง จ.ปัตตานี มาร่วมกระบวนการเตรียมความพร้อมในการวางแผนจำหน่ายในด้านสุขภาพ เสริมพลังจิตใจ สิ่งแวดล้อมและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยเหลือด้านผู้ช่วยคนพิการ ตั้งแต่ผู้ป่วยยังพักรักษาตัวใน กวฟ. โดยการบูรณาการข้ามเครือข่ายนำปัญหาของผู้ป่วยมาเป็นโจทย์ร่วมกัน ออกแบบกิจกรรมโดยบูรณาการความรู้ ความเชี่ยวชาญ แหล่งประโยชน์ รวมทั้งนำศักยภาพของภาคีเครือข่ายที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์จากหลากหลายอาชีพมาร่วมกันวางแผน ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ป่วยและครอบครัว ในการช่วยเหลือเตรียมพร้อมด้านที่อยู่อาศัย จ.ปัตตานี ปรับสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน การช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ช่วยคนพิการ พิทักษ์สิทธิทางทหารและสิทธิผู้พิการ การช่วยเหลือเยียวยาและเสริมพลัง ความศรัทธาแห่งตนโดยเพื่อนคนพิการจากศูนย์เรียนรู้ร่วมชายแดนใต้ การช่วยเหลืออบรมสมรรถนะเตรียมความพร้อมด้านผู้ช่วยคนพิการ ส่งผลที่ดีต่อคุณภาพการดำรงชีวิตของผู้ป่วยโรคการสนามพิการรุนแรงและครอบครัวในระยะเปลี่ยนผ่านการดูแลจากรพ.สู่ชุมชน อีกทั้งยังสร้างโอกาสการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม การจ้างงานในชุมชน โดยน่านโยบายซึ่งเป็น “ระเบียบและกฎหมายการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการปี 2552 ว่าด้วยการมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลและสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ” สู่การปฏิบัติการ มีการจ้างงานคนในชุมชนให้ช่วยเหลือด้านผู้ช่วยคนพิการในชุมชนปัตตานีให้แก่ทหารที่พิการรุนแรงได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้ป่วยโรคการสนามที่มีความพิการรุนแรงมีขวัญ กำลังใจและศรัทธาตนเองก้าวข้ามความพิการกลับมาใช้ชีวิตอีกครั้ง อีกทั้งยังสามารถเผยแพร่ความรู้ ทักษะทัศนคติในการดูแลคนพิการรุนแรงในชุมชนให้สามารถดูแลคนพิการกลุ่มอื่นๆได้อีกด้วย

4. **หน่วยงานเจ้าของผลงาน:** พ.อ.หญิง ชุติมา ป.ว. สังฆา กองเวชศาสตร์ฟื้นฟู

5. **สมาชิกทีม:** พ.อ.หญิง ชุติมา ป.ว. สังฆา พ.ท.ชาญวิทย์ โพธิ์นาควงค์ พ.ต. เฉลิมพล จตุรภัทร พ.ต.หญิง เพ็ญญา สมสุขจิรวัดน์ นาง สารณี เลิศมาลัย ทีมเครือข่ายองค์กรคนพิการ จนท.วฟ.5

6. **ปัญหาและสาเหตุโดยย่อ:** กลุ่มผู้ป่วยโรคการสนามที่พิการรุนแรงรายใหม่ ในระยะฟื้นฟูที่พักรักษาตัวใน รพ. เป็นระยะที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นช่วงเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่ระยะเปลี่ยนผ่านการดูแลจากรพ.สู่บ้านและชุมชน ดังนั้นทีมสุขภาพจึงต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และศาสตร์ที่หลากหลายเข้ามาบูรณาการออกแบบการฟื้นฟูดูแลตามปัญหาและสภาพของผู้ป่วยให้ครอบคลุมทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยบุคคลที่มีความสำคัญในช่วงเปลี่ยนผ่านการดูแลคนพิการรุนแรงคือ “ผู้ดูแล” และ “ผู้ช่วยคนพิการ” ซึ่งจะเป็นผู้เสริมขวัญ กำลังใจ เสริมทักษะ เสริมศักยภาพให้ผู้พิการเกิดการเรียนรู้และยอมรับกับสภาพความพิการ เปลี่ยนจาก “ภาวะ ให้เป็น พลัง” ของสังคม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย ครอบครัว ชุมชน และสังคมที่ดีต่อไป

7. **เป้าหมาย/วัตถุประสงค์:** 1. เพิ่มคุณภาพกระบวนการดูแลต่อเนื่องแบบองค์รวมแก่ผู้ป่วยโรคการสนามที่พิการรุนแรงและครอบครัวในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านการดูแลจากรพ.สู่ชุมชน 2. เพิ่มสมรรถนะการดูแลคนพิการให้แก่ผู้ช่วยคนพิการในชุมชนจังหวัดปัตตานี โดยบูรณาการความรู้เน้นการปฏิบัติจริง ควบคู่ไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมอบรมการเรียนรู้ผู้ช่วยคนพิการ ณ กองเวชศาสตร์ฟื้นฟู 3. สร้างโอกาสการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมการช่วยเหลือด้านผู้ช่วยคนพิการในชุมชนปัตตานีให้แก่ทหารที่พิการรุนแรง 4. เพิ่มการเรียนรู้ด้วยการร่วมบูรณาการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการระหว่าง รพ.ร.ร.6 และชุมชนปัตตานี

8.กิจกรรมการพัฒนา:

- ปี 2552-2564 นำเครือข่ายคนพิการและเครือข่ายจิตอาสาเข้ามาร่วมกระบวนการฟื้นฟูตั้งแต่แรกเริ่มผู้ป่วยราชการสนามใน รพ. จนกระทั่งจำหน่ายกลับบ้านสู่ชุมชนในโครงการการดูแลต่อเนื่องในผู้ป่วยราชการสนาม กวฟ. ต่อเนื่อง 13 ปี เป็นการพัฒนาใช้นักนำศักยภาพเครือข่ายคนพิการมาทำกิจกรรมร่วมกันตั้งแต่พักรักษาในรพ. เพื่อสร้างคุณค่า ความเชื่อ ศรัทธาให้ผู้ป่วยและครอบครัวเกิดพลังอำนาจแห่งตน สามารถกลับไปดำรงชีวิตในชุมชนได้อย่างเต็มศักยภาพ เน้นการจัดกิจกรรมสัมมนาเวทีลานบ้านในชุมชนผู้ป่วยหลังจำหน่ายออกจาก รพ. เพื่อติดตามผลลัพธ์การจัดการตนเองได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านสุขภาพและสังคม โดยใช้แนวคิดมิตรภาพบำบัด (เพื่อนช่วยเพื่อน) แนวคิดการดำรงชีวิตอิสระคนพิการ การเสริมพลังอำนาจ แนวคิดชุมชนเป็นฐานดูแลคนพิการ : CBR

-ปี 2565 ต่อยอด ขยายผล การนำศักยภาพ แหล่งประโยชน์ของเครือข่ายในชุมชนผู้ป่วยราชการสนามที่พิการรุนแรง จ.ปัตตานี เข้ามาร่วมกระบวนการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ จิตใจ สิ่งแวดล้อมและด้านสังคมตั้งแต่ผู้ป่วยยังอยู่ในรพ. เพื่อเชื่อมโยงส่งต่อดูแลต่อเนื่องกลับสู่ชุมชนปัตตานี ปรับเปลี่ยนจากการจัดสัมมนาเวทีลานบ้าน ณ ชุมชนหลังผู้ป่วยจำหน่ายกลับบ้าน มาเป็นกิจกรรม “สัมมนาส่งต่อเพื่อการดูแลต่อเนื่องจากรพ.สู่ชุมชนผู้ป่วยราชการสนามพิการรุนแรง จ.ปัตตานี” ก่อนจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้าน ชุมชนเพื่อนำพลังเครือข่ายหลากหลายหน่วยงานร่วมกันค้นหาประเด็นปัญหาของผู้ป่วยราชการสนามพิการรุนแรงซึ่งเป็นโจทย์ร่วมกันทางสังคม ที่ต้องวางแผนแก้ไขปัญหาทั้งด้านสุขภาพและสังคมร่วมกัน โดยเฉพาะปัญหาการขาดผู้ดูแล ในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านการดูแลจากรพ.กลับสู่ชุมชน ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจัดการตนเองของผู้ป่วยและครอบครัว ทีมจึงใช้แนวคิดการบูรณาการข้ามศาสตร์ (Transdisciplinary Approach) นำเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็งของผู้ป่วย จ.ปัตตานี ทั้งภาครัฐและเอกชน (หน่วยงานสาธารณสุขจังหวัด หน่วยงานท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชนที่ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หน่วยงานภาคกองทัพบกและกองทัพอากาศ ทิมสหสาขาวิชาชีพ กองเวชศาสตร์ฟื้นฟู และมูลนิธิพัฒนาศักยภาพคนพิการ) ร่วมกันออกแบบกิจกรรมบูรณาการความรู้ ความเชี่ยวชาญ แหล่งประโยชน์ รวมทั้งศักยภาพของภาคีเครือข่ายร่วมกันวางแผน ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ป่วยและครอบครัว ตั้งแต่การช่วยเหลือเตรียมพร้อมด้านที่อยู่อาศัย ปรับสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน การช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ช่วยคนพิการ พิทักษ์สิทธิทางทหารและสิทธิผู้พิการ การช่วยเหลือเตรียมความพร้อมด้านผู้ช่วยคนพิการร่วมกันดูแลทหารที่พิการรุนแรงหลังกลับสู่ชุมชน ฯลฯ เริ่มตั้งแต่ร่วมกันจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ความรู้ เน้นการปฏิบัติดูแลผู้ป่วยราชการสนามที่พิการรุนแรงแบบบูรณาการความรู้ เน้นการปฏิบัติจริงกับผู้ป่วย ณ กองเวชศาสตร์ฟื้นฟู รพ.ร.ร.6 ให้แก่ผู้ช่วยคนพิการ จ.ปัตตานี (15-22 ส.ค.65) ซึ่งสามารถสร้างผู้ช่วยคนพิการให้สามารถนำความรู้ไปขยายผลได้ต่อในชุมชนปัตตานี (ครู ก) หลังจากนั้นติดตามผลลัพธ์การปฏิบัติของผู้ช่วยคนพิการที่ผ่านการอบรมเป็นระยะทางไลน์กลุ่ม (ก.ย.-ต.ค.65) พบกลุ่มผู้ช่วยคนพิการที่เคยอบรมเป็นครู ก ยังขาดความเชื่อมั่นในการนำกลุ่มชุมชนสอน-สาธิตการดูแลสุขภาพคนพิการรุนแรง ประกอบกับในชุมชนปัตตานียังขาดความรู้ด้านการดูแลสุขภาพและสังคมในผู้พิการรุนแรง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีปัญหาซับซ้อนต้องการทีมสุขภาพชุมชนที่มีความรู้ทักษะที่ดีในการดูแลส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการรุนแรง ทีมสหสาขา รพ.ร.ร.6 และชุมชนปัตตานี จึงร่วมมือกันจัดอบรมเสริมสมรรถนะผู้ช่วยคนพิการในชุมชนปัตตานี ณ รพ.สต.ปัตตานี (23-25 พ.ย.65) โดยผ่านระบบชม ร่วมกับฝึกสอนสาธิตเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ โดยวิทยากรทีมสหสาขาวิชาชีพ รพ.ร.ร.6 และกลุ่มผู้ช่วยคนพิการที่เคยอบรมมาก่อน (ครู ก) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและสร้างรูปแบบขยายผลการจัดอบรมและความรู้ให้แก่ชุมชน หลังจากนั้นวางแผนส่งต่อและติดตามผลลัพธ์ การดูแลอย่างต่อเนื่องเมื่อผู้ป่วยจำหน่ายสิ้นเดือน ธ.ค.65 ต่อไป

9.การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์:

9.1 ด้านสุขภาพ/สิทธิผู้พิการ-การขาดผู้ดูแลและผู้ช่วยคนพิการในชุมชนปัตตานี :

- ใช้ระเบียบและกฎหมายการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ ปี 2552 ว่าด้วยการมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลและสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ จัดกิจกรรมสร้างความรู้ทักษะทัศนคติที่ดีในการดูแลคนพิการในชุมชน เพื่อส่งเสริมการจ้างงาน โดยนำคนในชุมชนมาเป็นผู้ช่วยคนพิการ

1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการเพิ่มสมรรถนะการดูแลสุขภาพคนพิการบาดเจ็บไขสันหลังแก่ผู้ช่วยคนพิการจังหวัดปัตตานี (15-22 ส.ค.65) ณ กวฟ. ครั้งที่1

- ผู้เข้ารับการอบรมจำนวนทั้งหมด8คนมีคะแนนเพิ่มขึ้นหลังเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 87.5

- ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ร้อยละ 100
- ผลคะแนนความเชื่อในความสามารถในการจัดการตนเองของผู้ป่วยราชการสนามเพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 20

2. จัดอบรมปฏิบัติการโครงการเพิ่มสมรรถนะการดูแลสุขภาพคนพิการบาดเจ็บไขสันหลังแก่ผู้ช่วยคนพิการจังหวัดปัตตานี ณ.รพ.สต.ปัตตานี (23-25พ.ย.65) ครั้งที่ 2 (รอผลดำเนินการ)

9.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

- ปรับสภาพสิ่งแวดล้อมโดยสร้างบ้านที่มีสิ่งแวดล้อมเหมาะสมกับสภาพความพิการ สร้างและออกแบบโดยความร่วมมือระหว่างนักกิจกรรมบำบัด รพ.ร.ร.6 หน่วยกรมทพ.49 และครอบครัวผู้ป่วย

9.3 ด้านอุปกรณ์เพื่อคนพิการ: จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับคนพิการรุนแรง

1. รถเข็นไฟฟ้า 1 คัน ช่วยส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมแก่ผู้ป่วย สนับสนุนโดยศูนย์เรียนรู้ร่วมจังหวัดชายแดนใต้ ดัดแปลงสวิตช์เปิดปิดให้เหมาะสมกับความพิการโดยนักกิจกรรมบำบัด รพ.ร.ร.6 และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

2. เตียง/ที่นอนลม สนับสนุนจากผู้บริจาคและผู้บังคับบัญชาหน่วยงาน กรม ทพ.49

9.4 ด้านองค์การเกิดการเรียนรู้

1. นำทฤษฎีมาใช้สู่การปฏิบัติได้จริงในการดูแลต่อเนื่องโดยออกแบบกิจกรรมนำทรัพยากรที่มีของแต่ละหน่วยมาร่วมช่วยกัน แก้ไขปัญหาตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยได้จริง

2. มีรูปแบบการบูรณาการงานดูแลต่อเนื่องจากรพ.สู่ชุมชน

3. เรียนรู้ช่องทางการนำนโยบายกฎหมายว่าด้วยการจ้างงานผู้ช่วยคนพิการมาร่วมสร้างงานสร้างโอกาสให้ชุมชนปัตตานีได้ อย่างเป็นรูปธรรม

10. บทเรียนที่ได้รับ: ค้นหาและเตรียมความพร้อมผู้ดูแลคนพิการ เป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องเตรียมไปพร้อมกับการเตรียมความพร้อมก่อนจำหน่ายผู้ป่วยที่พิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มคนพิการรุนแรง เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการช่วยกระตุ้น ส่งเสริมทักษะทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมให้ผู้ป่วยมีศักยภาพเพิ่มความสามารถที่เหลืออยู่ ปัจจุบันรัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการเพิ่มมากขึ้นมีนโยบายการช่วยเหลือคนพิการรุนแรงที่ขาดผู้ดูแลและผู้ช่วยคนพิการ โดยจัดให้มีสวัสดิการช่วยเหลือด้านผู้ช่วยคนพิการก็จริง แต่ยังมีคนส่วนน้อยที่มีความรู้ ความเข้าใจ และสมัครใจในการทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยคนพิการ ดังนั้นทีมงานจึงเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของผู้สร้างความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีในการเป็นผู้ช่วยคนพิการ ร่วมผลักดันให้ชุมชนและสังคมได้นำนโยบายสวัสดิการช่วยเหลือด้านผู้ช่วยคนพิการมาปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมให้เกิดการขยายวงกว้าง สร้างโอกาสให้คนพิการมีผู้ช่วยคนพิการสร้างการจ้างงานให้แก่คนในชุมชนอันจะเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมต่อไป

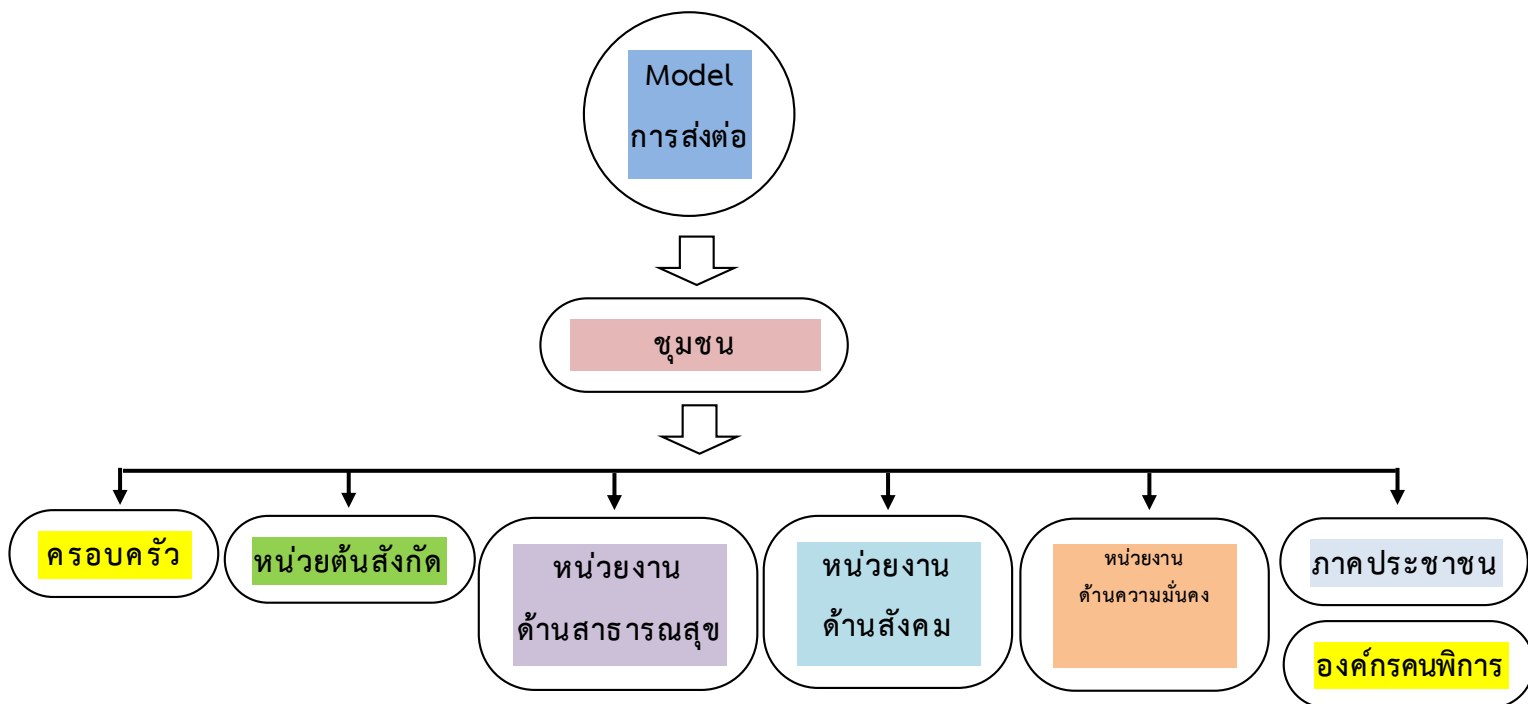
11.การติดต่อกับทีมงาน พ.อ.ญ ชูติมา ป.ว. สังฆา หน.พยาบาลแผนกพยาบาลเวชศาสตร์ฟื้นฟู โทร ๐๙๘-๑๕๔๙๑๔๖

โครงการดูแลต่อเนื่องในผู้ป่วยราชการสนาม กองเวชศาสตร์ฟื้นฟู โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ ปี 65
(ต่อเนืองปีที่ 14)

เป้าหมายโครงการฯ ปี65

กองเวชศาสตร์ฟื้นฟู โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ

สร้าง Model เป็นการทำให้แล้วเสร็จ+ต่อยอดการขับเคลื่อนงาน (โครงการเตรียมความพร้อมส่งต่อผู้ป่วยราชการสนามที่พิการจากรพ.กลับสู่ชุมชน) ตลอดระยะ 13 ปีที่ผ่านมา ทีมอยากเห็นผลลัพธ์ Model นี้เป็นที่ยอมรับ และสามารถนำไปดำเนินการได้จริงอย่างกว้างขวางในชุมชน

แนวปฏิบัติการทำงานของทีมร่วมกัน:

- รู้จักภาคีเครือข่ายในพื้นที่//บริบทในพื้นที่เป็นอย่างไร
- ประเมินทีมร่วมกันทั้งต้นทาง+ปลายทาง และนำข้อเสนอแนะ//คำแนะนำเพิ่มเติมในการเตรียมความพร้อม
- ความร่วมมือและแนวปฏิบัติต่อเนื่องร่วมกันในด้านต่าง ๆ//งานในแต่ละกรอบเป็นอย่างไร
- งานด้านเสริมความเข้มแข็งให้กลไกสนับสนุนงานในพื้นที่และแสวงหาความร่วมมือส่งเสริมงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- บทบาทหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละเครือข่าย
- ติดตามและประเมินสุขภาพ/สภาวะ ครอบครัว ภายหลังจากออกจากโรงพยาบาลและส่งต่อมายังพื้นที่
- พัฒนารูปแบบต่อเนื่อง